

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Antal és dr. Czakó Ügyvédi Iroda, dr. Czakó Marianna ügyvéd által képviselt felperesnek, a Fazekasné dr. Gulyás Krisztina jogtanácsos által képviselt alperes ellen térítési díj megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2012. március 9. napján meghozott, 26.G.42.232/2010/16. számú ítélete ellen, az alperes részéről 17. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

### í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 161.900 (százhatvanegyezer-kilencszáz) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

### I n d o k o l á s

A felperes keresete szerint 5.100.000 forint térítési díj megfizetését kérte az alperestől. Előadta, hogy 1994. július 28. óta közöttük ügynöki megbízási jogviszony állt fenn. A 2008. január 8-án megkötött új szerződés alapján a továbbiakban is biztosításközvetítői tevékenység ellátására volt köteles. A szerződést az alperes 2009. október 28-án rendes felmondással megszüntette. A kiegyenlítés megfizetésétől azonban a felhívása ellenére elzárkózott.

Az alperes kizárólag a jogalapot vitatva kérte a kereset elutasítását. Arra hivatkozott, hogy a szerződés szerint a felperes kiegyenlítésre csak abban az esetben jogosult, amennyiben az aktív munkavégzést véglegesen befejezi. Ez a feltétel azonban esetében nem áll fenn, mert jelenleg is biztosításközvetítőként tevékenykedik. Azzal is érvelt, hogy a Bit. 33. § (8) bekezdése értelmében erre vonatkozó megállapodásuk hiányában a kereskedelmi ügynöki törvény rendelkezései a jogviszonyukban nem alkalmazhatók.

Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest 5.100.000 forint tőke, valamint perköltség megfizetésére kötelezte. Indokolásában tényként állapította meg, hogy a függő biztosításközvetítői tevékenységre kötött megbízási szerződésüket a felek 2008.

január 8-án a kiegyenlítésre (térítésre) vonatkozó szabályokra kiterjedően módosították. Az önálló kereskedelmi ügynöki szerződésről szóló 2000. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: KÜtv.), a korábban hatályos Bit.-be a kiegyenlítésre vonatkozó szabályokat beiktató törvény, az ezekhez fűzött indokolás tartalma, valamint a 86/653/EGK irányelv alapján megállapította, hogy a KÜtv. valamennyi ügynöki típusú szerződés háttérszabályaként funkcionál, így a biztosítási ügynöki szerződésekre is vonatkozik. Megállapította továbbá, hogy a törvény rendelkezéseit a hatályba lépése előtt megkötött szerződésekre is alkalmazni kell. Kifejtette, hogy a Bit. 33. § (8) bekezdésének felhatalmazása alapján a felek csak arról dönthettek, hogy megállapodnak-e kiegyenlítésben. A szerződési szabadságuk a KÜtv. 20. §-a szerint nem terjedt ki arra, hogy a kiegyenlítésben a törvénytől eltérően állapodjanak meg. Megállapította, hogy a 2008. január 8-án hatályba lépett szerződésmódosítás a törvény rendelkezéseitől a felperes hátrányára eltért. Utalt arra, hogy az 1/2005. (VI. 15.) PK véleménynek megfelelően tájékoztatta a feleket a hivatalból észlelt részleges semmisségről. Álláspontja szerint a jogszabályba ütköző szerződési rendelkezések helyébe a Ptk. 200. § (1) bekezdése és a 226. § (1) bekezdése alapján a KÜtv. megfelelő rendelkezései léptek. Az alperes a felperes követelésétösszepszerűségében nem tette vitássá, ezért a KÜtv. 18. § (1) bekezdése alapján a kiegyenlítést a kereset szerinti mértékben köteles megfizetni. Megállapította továbbá, hogy a szerződésmódosítás térítésre vonatkozó, az alperes által egyoldalúan előre kidolgozott rendelkezései külön figyelemfelhívó tájékoztatás hiányában a Ptk. 205/B. § (2) bekezdése alapján egyébként sem váltak a szerződés részévé.

Az ítélettel szemben az alperes élt fellebbezéssel, amelyben annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Fellebbezésében változatlanul fenntartotta azt az álláspontját, hogy a KÜtv. 18-20. §-ának rendelkezései nem alkalmazhatók a biztosításközvetítői szerződésekre. A biztosítási ügynökökre vonatkozó speciális szabály ugyanis a kereskedelmi ügynökökre vonatkozó általános szabályoktól eltérően rendelkezik. Hivatkozott arra, hogy mind a KÜtv., mind pedig az EGK irányelv kizárólag az áruk adásvételére felhatalmazott közvetítőt tekinti kereskedelmi ügynöknek. Kiemelte, hogy a Bit. 33. § (8) bekezdése és a Ptk. 200. § (1) bekezdése alapján jogszabályi kötöttség nélkül dönthettek a kiegyenlítés fizetésének feltételeiről is. Álláspontja szerint ezért téves az elsőfokú bíróságnak az az álláspontja, hogy a szerződés kiegyenlítésre vonatkozó szabályai a KÜtv.-be ütközésük miatt érvénytelenek. Hangsúlyozta továbbá, hogy érvénytelenség esetén a kiegyenlítésre vonatkozó megállapodásuk hiányzik, kiegyenlítés megfizetésére ezért nem kötelezhető. Utalt arra, hogy a 2008. január 8-tól hatályos szerződés nem tartalmaz általános szerződési feltételeket. A felperes a szerződést és a módosításra vonatkozó külön nyilatkozatot is aláírta, ezzel a szerződés közöttük érvényesen létrejött. Hangsúlyozta továbbá, hogy a kiegyenlítésnek a KÜtv. 18. § (1) bekezdés b./ pontjában meghatározott feltétele is hiányzik. A felperes ugyanis előadása szerint a jogviszonyuk alatt kialakított ügyfélállományhoz tartozó ügyfelekre nézve lát el jelenleg is biztosításközvetítői tevékenységet. Ennek következtében a jutalékvesztése nem igazolt, és a kiegyenlítés méltányosnak sem tekinthető.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az irányadó jogszabályoknak megfelelő, megalapozott döntést hozott. Az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozatára tekintettel az alperes a fellebbezési eljárásban az összecszerűséget eredményesen már nem vitathatja. Kiemelte, hogy a ... Kft. megbízása alapján, és nem közvetlenül kezeli az alperes ügyfélállományába tartozó ügyfeleket, és azokat nem vitte át más biztosító társasághoz.

Az ítélet tábla teljes terjedelemben bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, mert annak első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdése].

Az alperes fellebbezése alaptalan.

Egyik fél sem tette vitássá a perben, hogy a jogviszony közöttük a 2008. január 8-i keltű szerződésnek megfelelő tartalommal létrejött. A Pp. 3. § (2) bekezdése értelmében a bíróság - törvény eltérő rendelkezése hiányában - a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. Erre vonatkozó nyilatkozatok hiányában ezért az ítélet tábla mellőzi az ítéletből az elsőfokú bíróságnak a Ptk. 205/B. §-án alapuló másodlagos jogi okfejtését. Az egyébként helyesen megállapított tényállásból az elsőfokú bíróság által levont további jogi következtetések helytállóak voltak, és az ítélet tábla az elsőfokú bíróság érdemi döntésével is egyetértett. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel pedig kiemeli a következőket:

Az ítélet tábla teljes egészében osztotta az elsőfokú bíróságnak az arra vonatkozó okfejtését, hogy az önálló kereskedelmi ügynöki szerződésről szóló törvény a különböző típusú ügynöki szerződések általános háttérszabályait tartalmazza. Ebben a körben az ítélet tábla utal arra, hogy a Bit. 33. § (8) bekezdése kifejezetten a Kútv-ben foglaltak szerinti kiegyenlítésre nézve teszi azt a megállapítást, hogy az ügynököt az, csak erre irányuló a biztosítóval írásban megkötött megállapodás esetén illeti meg. Annyiban tehát helytálló volt az alperes álláspontja, hogy a kiegyenlítésre vonatkozó szabályok automatikusan nem alkalmazhatók. Abban az esetben azonban, ha a felek kiegyenlítésről állapodnak meg, arról csak a Kútv. egyoldalúan kógens szabályainak megfelelően rendelkezhetnek (Kútv. 20. §). Mindezekre tekintettel helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a kiegyenlítés szerződésben meghatározott szabályai a felek jogviszonyában nem alkalmazhatók.

Az ítélet tábla a kiegyenlítésre vonatkozó szerződési rendelkezések érvénytelenségének jogkövetkezményével kapcsolatos alperesi érvelést sem találta helytállónak. A felek szerződésének 10.3. pontja ugyanis kifejezetten kimondta, hogy amennyiben a szerződés bármely rendelkezése ellentétes a jogszabály kógens rendelkezésével, az adott kérdést szabályozó jogszabályi kikötés az irányadó. Az alperes ezzel tehát maga tett olyan nyilatkozatot, hogy az érvénytelen

szerződési kikötés helyett elfogadja a jogszabály alkalmazását. Az elsőfokú bíróság egyebekben helyesen utalt arra, hogy a Ptk. 226. § (1) bekezdése, továbbá a Kútv. 2. § (2) bekezdése - szerződési rendelkezés hiányában is - ugyanezen jogkövetkezmény alkalmazását írja elő.

A Kútv. 18. § (1) bekezdés b./ pontja a kiegyenlítés feltételeként szabályozza, hogy az, az összes körülményre figyelemmel méltányos legyen, különös tekintettel arra, hogy a kereskedelmi ügynök a szerződés megszűnése következtében elveszíti olyan jutalékhoz való jogát, amely őt a szerződés hatályban maradása esetén az általa szerzett ügyfelekkel a jövőben létrejövő szerződések után megilletné. A 18. § (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a kiegyenlítés összegének arányosnak kell lennie az (1) bekezdés b./ pontja szerinti jutalékveszteséggel, de nem haladhatja meg a kereskedelmi ügynök által a megelőző öt évben kapott díjazás havi átlagából számított egy évi összeget, öt évnél rövidebb kereskedelmi ügynöki szerződés esetén pedig a szerződés időtartama alatt kapott díjazás éves átlagából számított összeget.

Az elsőfokú eljárás során bizonyítottá vált, hogy a felperes mintegy kilenc hónappal a jogviszonya megszűnését követően a ... Kft.-nél helyezkedett el biztosításközvetítőként, és e jogviszony keretében a ... Kft. által örökösítési szerződéssel az alperestől átvett, a korábbival részben azonos ügyfélkörrel foglalkozik tovább. Ezek a tények azonban - a törvény előbbiekben idézett rendelkezései szerint - a felperes kiegyenlítésre való jogosultságát nem tették eleve kizárttá. Csupán annak vizsgálata vált volna szükségessé, hogy a felperes a jogviszonya megszűnését megelőzően az alperestől mennyi jutalékban részesült, a ... Kft.-től milyen jogviszony alapján és mekkora bevételre tesz szert. Erre az elsőfokú eljárás során kizárólag azért nem került sor, mert az alperes a kiegyenlítés jogszabályi feltételeinek hiányára nem hivatkozott, és a kereset összecszerúságát sem vitatta. A rendelkezésre álló adatok alapján nem lett volna akadálya annak, hogy az alperes az elsőfokú eljárás során kifogásolja a felperes által követelt kiegyenlítés aránytalanságát, és a nyilatkozatára figyelemmel a felek erre nézve bizonyítással éljenek. Az alperes mulasztása folytán a Pp. 235. § (1) bekezdésére figyelemmel a másodfokú eljárásban a kiegyenlítés arányosságának a vizsgálata már nem volt lehetséges.

Az előbbiekben kifejtettekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján viseli a lerótt fellebbezési illetéket és köteles megfizetni a felperes fellebbezési eljárással felmerült általános forgalmi adót tartalmazó ügyvédi munkadíjából álló perköltségét.

Budapest, 2013. február 13.

Világhy<sup>né</sup> dr. Böcskei Terézia s. k.  
a tanács elnöke

Dr. Csóka István s. k.  
Sándor s. k.  
előadó bíró

Dr. Lente  
bíró